

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: G. A. Abendanon, F. A. Bodenheim, D. de Iongh Wz., A. C. A. Plasschaert,
C. E. van der Stok, R. A. Verwey, J. F. C. Wrede.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Godsdienst en Wetenschap.

Aan den Heer BIJL.

In zijn antwoord van 17 October aan J. W. A. doet de heer Bijl een poging om aan te toonen dat de aanneming van eene schepping door een persoonlijk God zooals deze is bedoeld in den Bijbel, niet in strijd is met de experimenteële natuurwetenschap.

Dit pogen nu lijkt mij reeds als zoodanig een bewijs van zwakheid.

Immers als men uitgaat van de bewering: „Het schepingsgeloof moet zijn de onderstelling der Wetenschap”, dan vraagt men niet meer of zekere natuurwetenschappen, gebazeerd op zintuigelijke waarnemingen zich daartegen misschien verzetten. De evolutieleer is dan niet onjuist, omdat zeker 5-tal doctoren met Dr. Kuyper aan het hoofd, zich er tegen verzet, maar omdat zij in strijd is met de scheppingsidee. De vorming van ons planetenstelsel uit de zon is dan niet ongerijmd omdat zou worden betwijfeld of de natuurwetenschappelijke waarnemingen en conclusiën wel juist zijn, maar omdat het in strijd is met de Wetenschap, vastgelegd in den Bijbel.

Wil men de natuurwetenschappen, gebazeerd op zintuigelijke waarnemingen ondergeschikt maken aan de Wetenschap als Gods woord, dan is men consequent, maar dan moet men ook de moed der middeleeuwen hebben zeggende: Credo quia absurdum. Ik geloof omdat het absurd is.

Die moed ontbreekt echter niet alleen aan den heer Bijl.

Het is veel meer een vaste regel geworden, dat naarmate de natuurwetenschap voorwaarts gaat, de Wetenschap zich terugtrekt, evenals de Godheid die van de aarde naar de bergen, van de bergen naar de wolken en van de wolken in de ether gedrongen werd. Zij kan dit echter zonder schade doen, omdat het verlies van eindige stukjes de oneindige Wetenschap niet kan verkleinen.

Zoo waren b. v. enkele generaties geleden de geestverwanten van den heer Bijl het er vrijwel over eens, dat het draaien van de aarde in strijd was met den Bijbel. Vandaar de verwoede vervolgingen van Gallilei. Naar mate de sterfelijke natuurwetenschap dit echter nader heeft bevestigd, is meer en meer gebleken dat het draaien toch eigenlijk niet met den bijbel in strijd is. Zoodra dan ook de natuurwetenschap er in geslaagd zal zijn den heer Bijl met waarnemingen te overtuigen van de juistheid der evolutieleer, twijfel ik er niet aan of inmiddels zal wel gebleken zijn, dat zij niet meer in strijd is met den Bijbel.

Natuurlijk spreek ik hier niet over de evolutieleer, zooals de heer Bijl die blijkt op te vatten, en die evenzeer in strijd met het wezen der natuurwetenschap zou zijn, als met den Bijbel.

Waar de heer Bijl zegt, dat de consequente darwinist „alles mechanisch wil verklaren”; waar hij aan het slot, zijn opvatting der evolutieleer aldus resumeert: „want daar ligt het kritieke punt, of het darwinisme eene mechanische verklaring kan geven voor alle dingen, völlig regellos, ja dan neen”, waar de heer Bijl dat beweert, slaat hij de plank natuurlijk glad mis. Indien dit het doel was van de darwinisten, konden ze inderdaad even goed een hoofdstuk uit den Bijbel gaan lezen, als zich te verdiepen in hunne eendeloze experimenten, want dan kwamen zij hun doel nooit

ook maar een stap naderbij. Maar er is geen enkel darwinist, die dit in koelen bloede zal beweren.

Ieder natuurwetenschappelijk mensch is zich in de aller-eerste plaats bewust van de onmogelijkheid om alles te verklaren, langs welken weg dan ook. Hij streeft er alleen naar, zooveel mogelijk de wetten te leeren kennen, waarnaar de verschijnselen zich aan ons voordoen, om deze verschijnselen zooveel mogelijk te doen strekken tot geluk van de menschheid, resp. van de klasse waarvan hij deel uitmaakt.

Er was een tijd, dat de Godsdienst deze taak, n.l. het aanwenden der verschijnselen in het belang van een gedeelte der menschheid, vervulde, maar de natuurwetenschap heeft dit meer tastbare gedeelte van haar taak overgenomen. Aanvankelijk trachtte toen de Godsdienst de natuurwetenschap te vernietigen door kerker en brandstapel, maar zij zag in dat zij in dien strijd haar eigen dood zou vinden. De natuurwetenschap werd, hoewel schoorvoetend, erkend, en wordt dit nog, maar daarnaast of zeg daarboven, maar in ieder geval daarbuiten, heerscht de Godsdienst, de Wetenschap der eeuwige Waarheid.

Wij gunnen de Godsdienst gaarne de taak, alles wat buiten het bereik der natuurwetenschap ligt, te bevatten en te verklaren, zij het dan ook ignotum per ignotius, het onbekende door het nog onbekendere, maar we zouden dan ook wenschen, dat zij zich bij die taak bepaalde en bij eenig conflict met de natuurwetenschappen zich wat sneller terugtrok, opdat de weerstand, die toch niet boven zekere grens kan worden opgevoerd en dus nutteloos is, onze ontwikkeling niet belemmere.

Indien nu maar de heer Bijl de zelfstandigheid der natuurwetenschap zou willen toegeven door bijv. te constateren, dat de Schepper zijne Schepping aan zekere natuurwetten heeft gebonden, die het aan de natuurwetenschap gegeven is op te sporen, dan kunnen we ten minste weer wetenschappelijk met elkaar praten. Aangezien nu de historisch-materialistische geschiedenisopvatting valt binnen de grenzen der natuurwetenschap, zou het bijv. mogelijk zijn hierover te debatteren. Praktisch lijkt mij dit intusschen minder wenschelijk, omdat voor een dergelijk debat eenige meerdere kennis der moderne natuurwetenschappen zeer gewenscht zou zijn. Intusschen ben ik gaarne bereid ook de hist.-mater. geschiedbeschouwing tegen aanvallen te verdedigen. Maar niet hierin ligt zoozeer het criterium van het socialisme, als wel in het streven van het proletariaat om door middel van strijd (klassenstrijd) te komen tot gemeenschappelijk eigendom der productiemiddelen.

Indien we het nu eens hadden over het al of niet geoorloofde van dit streven uit christelijk oogpunt, dan hadden we dunkt mij een concreet, duidelijk onderwerp. We zouden dan aan den Bijbel bewijskracht kunnen toekennen, voor zoover hij niet in strijd is met de natuurwetenschap of met zichzelf.

P.

Geloof en Socialisme.

Aan den Heer Bijl.

Zooals te verwachten, was uw hoofdaanval waar gij Christendom en Socialisme tegenover elkander steldet en 't voor het eerste opnaamt, gericht tegen het historisch-

materialisme. Dat het speciale van dezen aanval nu juist zit in het al dan niet gelooven „dat Christus de Zoon van God is” betwist ik u echter.

Het is duidelijk dat voor ieder die het bestaan van een persoonlijk God aanneemt, al erkent hij de goddelijkheid van Christus niet, materiele verhoudingen in laatste instantie niet kunnen zijn de stuwende kracht in maatschappij, moraal, kunst, enz. Zulk een moet rekening houden met dien God, als Wil en als Schepper, moet alles tot hem terugvoeren. Maar daarbij mag niet vergeten worden dat die God, althans de persoonlijke God der Christenen er een is die middelen gebruikt, die al het geschapene aan wetten onderworpen heeft. Volgens welke wetten nu de materie, krachtens dien Goddelijken wil of onder Zijne toelating (volgens uwe opvatting, voor zoover onder zijne toelating, sinds de zonde haar intrede deed), op de geestelijke en moreele gesteldheid, op den groei van deze inwerkt, is nader uit te maken; en wel door waarneming, experimenteel onderzoek, al dan niet in verband met Gods voorlichting en de bijzondere openbaring, welke de Christen in den Bijbel meent te vinden. Daarnaast verrijst alsdan de vraag in hoeverre deze wetten werken onder Gods toelating, dat is in hoeverre het anders moest zijn, terwijl het daarom nog niet anders is. Dat deze wetten een zekere ontwikkeling vertoonen ligt voor de hand. En gij zult ze hebben op te sporen en er uwe handelingen naar moeten bepalen.

Wanneer iemand bij storm door een afvallende pan getroffen wordt, zal de één in de verklaring daarvan slechts teruggaan tot de mechanische oorzaken. Hij ziet de wet der zwaartekracht, krachtens welke het voorwerp viel, toen de storm, die zijn oorzaak vond in atmosferischen invloed, het van zijne plaats had gelicht. De ander ziet de vinger Gods in deze natuurverschijnselen. Maar beiden zijn het er over eens, dat, zoo de pan beter bevestigd ware geweest, het ongeluk niet plaats zou hebben gehad. Even dwaas als het zou zijn elkander over de dieperliggende oorzaak van dit verschijnsel te attaqueeren, alvorens in het vervolg pannen beter te bevestigen, even dwaas is het van Christenen aldoor hunne aanvallen te richten op de filosofie van het Marxisme, zonder nu eens duidelijk te zeggen of het doel door de socialisten nagestreefd, op zich zelf genomen, te vereenigen is met hunne zienswijze als Christen.

Dit zou ik nu gaarne van u vernemen.

Indien ge 'op de twee volgende vragen antwoord geeft, zijn we in dit debat, wat betreft de praktische verhouding tusschen Christenen en Socialistten tenminste een heel eind verder gekomen.

1. Acht ge het in strijd met de Christelijke leer te streven naar eene maatschappij waarin de doode productiemiddelen niet meer privaatbezit zijn? Dat Christenen individueel over deze kwestie verschillend kunnen oordeelen spreekt vanzelf.

2. Zoo de leer der meerwaarde als juist erkend wordt door een christen, acht ge het alsdan in strijd met de christelijke leer, dat hij den klassenstrijd medestrijdt? Is het niet de plicht van elk Christen, waar hij onrecht ziet mede te velde te trekken tegen het onrecht, tegen de toestanden die het onrecht zijn en tegen hen die deze wenschen te bestendigen! En is het meerwaardestelsel geen onrecht, het stelsel dat beteekent het leven van enkelen ten koste van velen, terwijl uwe Bijbel zegt: Exodus 22 vers 25, Indien ge mijn volk dat bij u arm is, geld leent, zoo zult gij tegen hetzelfde niet zijn als een woekeraar, gij zult op hetzelfde geen woeker leggen en 2 Thess. 3 vers 10... zoo iemand niet wil werken, dat hij ook niet etc.

* * *

Is bij u niet te constateeren een „minder redelijke drift om gewaande aanvallen op uw geloof te helpen afslaan”?

Er is eene opvatting van den Bijbel te verdedigen die niet stelt de kwestie „Bijbel of Wetenschap” maar die vraagt, „in hoeverre kunnen de resultaten der wetenschap mij voorlichten om den Bijbel te verstaan”. Om een voorbeeld te nemen door u zelf aangehaald. Vóór Copernicus zal geen geloovige er aan gedacht hebben de uitspraken uit de Psalmen „Hij heeft de aarde gegrond op hare grondvesten, zij zal nimmermeer noch eeuwiglijk wankelen”, „gij hebt de aarde vastgemaakt en ze blijft staan”, voor dichterlijk aan te nemen. Dit licht viel er eerst op, nadat wetenschappelijk uitgemaakt was dat de aarde niet het middelpunt van het heelal was. Zoo zult ge na kennis genomen te hebben van de theorie van Kant en Laplace en van de

ontwikkelingsleer van Darwin een anderen kijk op het scheppingsverhaal kunnen krijgen, dit beter kunnen begrijpen. — Wat betreft Darwin haalt ge zelf een uitspraak van hem aan (namelijk waarin hij zegt dat 't onderzoek naar den eersten oorsprong van het leven hopeloos is) waarin plaats is voor het idee „scheppen”.

Dit laatste draagt slechts het karakter van losse opmerkingen. Verder zou ik, wanneer ik mij hier of daar schijnbaar geplaatst heb op een standpunt wat u zou doen vermoeden, dat ik wat persoonlijk Godsdienstig inzicht betreft, u vrij dicht sta, u uit den droom moeten helpen.

L. D.

Aan Nederland's Studenten.

Gij allen hebt uit de pers vernomen, dat de Nederlandsche Transportarbeiders het kloeke besluit hebben opgevat door de macht van hun internationale organisatie daartoe in staat gesteld, Engelslands koopvaardijvloot te boycotten en aldus te trachten een einde te maken aan den gruwelijken oorlog in Zuid-Afrika.

Zij hebben daartoe reeds de voorbereidende maatregelen getroffen en heden bevinden zich twee hunner voormannen, Barends en Cladder, in België, om het plan nader toe te lichten en er voor te propageeren in het buitenland. Zoowel te Brussel als te Gent zijn ze met zeer veel sympathie ontvangen en begroet geworden.

Ondanks dat deel der pers — vroeger eendrachtig in het bejammeren van den oorlog en het aanklagen van Engeland — dat zich thans tegen het plan der transportarbeiders verzet, het gevaarlijk en onbedachtzaam noemend, ziet men in Nederland onder alle rangen en standen der weldenkenden, zich meer en meer comités vormen tot het inzamelen van „daadwerkelijken-steun” voor deze mannen.

Zij verdienen dien steun onzes inziens volkomen, want zij offeren tijdelijk het eigen bestaan, om het leven van anderen te redden.

En waar het tot heden voor de bezittende klassen niet mogelijk schijnt geweest te zijn, actief handelend in te grijpen, daar is het naar ons gevoelen hun duren plicht, een beweging finantiëel te steunen, die op de meest energieke wijze dezen barbaarschen oorlog zal doen eindigen.

Daarom besloten wij Nederland's studenten op te roepen, ook hun deel bij te dragen tot het welslagen van dit grootsche en verheven doel.

Wij stellen u voor in iedere academiestad een comité samen te stellen, waarin iedere faculteit door een paar zijner leden vertegenwoordigd zal worden.

Dit comité zal zich dan belasten om bij eventueele doorzetting van den boycot, door middel van zijn leden, op de verschillende colleges, inteeckenlijsten te doen circuleeren, waarop een ieder zonder onderscheid, verzocht zal worden zijn bijdrage naast zijn naam te vermelden.

Er kan zoo noodig nog een algemeen landelijk hoofdcomité benoemd worden, uit afgevaardigden van ieder der vijf plaatselijke.

Dit landelijk hoofdcomité, zou dan verslag doen van de ingekomen gelden en ze ter bestemder plaatse overdragen.

Wij hopen dat ons plan een algemeene en onverdeelde instemming moge ondervinden, opdat Jong-Nederland toone dat het nog gevoel heeft voor deze twee idealen: Recht en Vrijheid.

Eenige Utrechtsche Studenten.

De A. M. P. V.

Toen ik mijn beginselverklaring neerschreef was het met de vaste overtuiging, dat het noodig was, orde in den chaos van meeningen over de A. M. P. V. te brengen, om duidelijk ons zelf van ons standpunt er in bewust te worden, en om ook naar buiten een voldoende verklaring van ons beginsel en de drijfveeren tot onze propaganda te geven. Ik meende, dat een discussie over ons doel daarom hoog noodzakelijk was, en ik verheug er mij over, dat mijn voorstel deze nu ook tengevolge heeft gehad. Ik was en ben het met van Hoogstraten volkomen eens, waar hij zegt, dat we op 't oogenblik een massa te verwerken materiaal en een zeer kleine mate van doelbewustheid in onze vereeniging zien, maar hij schijnt dit als een merkwaardig

en ergerlijk verschijnsel te beschouwen, terwijl het mij daarentegen als zeer natuurlijk en als een noodzakelijk uitvloeisel van de eenigszins buitengewone omstandigheden, waaronder onze vereeniging opgericht werd, voorkomt.

Laat ons die omstandigheden nog eens overzien. Er zijn eenige jonge mannen bijeengeroepen, om te bespreken de oprichting van eene Anti-Militairistische Vereeniging — en verder niets.

Nu zijn die jonge mannen echter leden van de heerschende klasse, van eene klasse, die voor hun instandhouding als zoodanig het militarisme noodig heeft, en daarin zit hem het buitengewone van de omstandigheden, daarin zit hem ook voor een groot deel de moeilijkheid, om tot eene voldoende verklaring en doortrekking der consequentiën te komen. We moeten niet vergeten, dat dit de eerste maal is, dat, dergelijke jonge mannen zich tot een lichaam vereenigen, dat in zijne consequentiën doorgevoerd, noodzakelijk eene verzwakking van de klasse waartoe zij zelve behooren, teweegbrengt, en dat zij bovendien door die consequentiën in strijd komen met alles, wat hen in hun jeugd vooral op de lagere school, die kweekplaats van christelijke en maatschappelijke deugden, omtrent begrippen als vaderland, vorst en regeering geleerd is, begrippen, waarvan zij zich slechts met de grootste moeite zullen kunnen losmaken, al zegt ook hun gezond en wiskunstig verstand hen, dat zij onvereinigbaar zijn met een strijd tegen het militarisme. Nu waren die jonge mannen in den beginne „met een goed voornemen bezielt”, zooals van Hoogstraten zegt, maar deze zelf, zal als student, weten hoe moeilijk het is, goede voornemens door te voeren, als zich onvoorziene zwarigheden voordoen — en dat was hier het geval. Zij allen hadden wel eens over militarisme nagedacht, zij allen hadden zich geërgerd over legertoestanden, over tyrannie en willekeur, zij hadden er misschien onder geleden, ook hadden zij een afkeer van oorlog — zij voelden pijn, als zij hoorden omtrent de wredeheden, de demoralisatie, het leed, die een noodzakelijk gevolg van den oorlog zijn, en tegen alle deze dingen wilden zij zich verzetten. — Dat was de goede wil. Maar nu kwamen de bezwaren — uit de discussie's kwamen de consequenties te voorschijn, en daarin konden zij zich nog niet allen direct indenken — zij waren hen te kras, zij hadden er nog nooit zoo over gedacht — is het wonder, dat er verwarring ontstond, temeer omdat hier geen voorbeeld was, om zich naar te richten — alles moest zelf onderworpen en gebouwd worden. Zij allen zagen wel, dat een „Vredesbond”, zooals zij nu bestaan, dat een „Vereeniging voor internationale arbitrage”, niets geeft, en nooit iets geven kan, omdat zij zich wendden juist tot diegenen, die bij leger en militarisme belang hebben, tot degenen, die er op steunen, en die juist daardoor met vaste overtuiging gelooven aan het nut en de noodzakelijkheid van deze instellingen, die met volkomen vertrouwen meenen, dat oorlog een noodzakelijk kwaad is, en dat de legers en bijgevolg de discipline met al hare gevolgen niet gemist kunnen worden.

Zij moesten zich dus van een „Vredesbond” onderscheiden — zij wilden geen „vredesbond” maar wat dan wel? — daar kwam de moeilijkheid — daar begonnen de lastige consequenties al.

Zij moesten zich nader rekenschap geven van hun offer, en nader verklaren, hoe zij hun „antipathie” wilden bestrijden — en ziet, zij kwamen tot de conclusie, dat zij het bestaan van legers in beginsel afkeuren uit verschillend oogpunt. Dat zegt niet veel, meenen sommigen — maar dat doet het wel. Het wijst ons den weg, die we hebben in te slaan, het wijst ons het doel, dat we altijd bij onze propaganda voor oogen moeten houden. Hier hoeven we dus niet verder over te praten — onze vereeniging berust op dit beginsel — we veroordeelen in beginsel het bestaan van legers — de richting van ons streven moet dus altijd toelopen op het zeer verre einddoel — afschaffing der legers. We zullen 't er wel over eens zijn, dat dat einddoel ver is — ik zeg niet, dat de legers op 't oogenblik niet zouden kunnen afgeschaft worden — ik zeg niet dat ze een noodzakelijk kwaad zijn, maar wel weet ik, dat ze voorloopig niet zullen afgeschaft worden — dat hun afschaffing niet gewild wordt door hen, die erover te beslissen hebben.

„Het staat”, zegt van Hoogstraten, „niet aan ons, om te beslissen, of de legers een noodzakelijk kwaad zijn” — hij had evengoed kunnen zeggen: „het staat niet aan ons om morgen de legers af te schaffen”, — neen, dat staat niet aan ons, omdat we het niet kunnen, omdat we hierin de zwakste zijn, maar voor mij bestaat de gegronde hoop, dat

we eenmaal de sterksten zullen worden. Wanneer ik de wisseling der denkbeelden naga over oorlog en leger, over vaderlandsliefde en vorstenvereering, wanneer ik zie de ontwakende internationale solidariteit onder de arbeiderspartij met den uitgesproken tegenzin tegen den oorlog, getuige de boycot der transportarbeiders, wanneer ik den toenemende beweging tegen het militarisme, de toenemende beweging tegen leger en tegen geweld in alle opzichten zie, dan zal men mij niet van utopisme kunnen beschuldigen, als ik verklaar de verwachting te koesteren, dat de internationale vrede niet onbereikbaar is.

Tegen ons beginsel is maar één argument, dat telkens wordt aangevoerd. — Nooit zal iemand ons bestrijden door b. v. te zeggen, dat de oorlog zoo goed is, of dat de naburige Staten maar eens getuchtigd moeten worden, of dat de legers zoo goed zijn om de volksmassa's er onder te houden, en de kazernes zulke beste leerscholen zijn voor het „maatschappelijk leven”, maar 't eenige wat men er tegen aanvoert is:

Jelui wilt toch 't leger niet afschaffen, dan zouden de anderen er gauw bij zijn om ons in te palmen, we zijn aan ons zelf verplicht ons leger te onderhouden ter verdediging van ons vaderland, we willen niet onder Duitschland leven we willen vechten voor onze vrijheid, zooals de boeren nu in Zuid-Afrika. Dit argument wordt niet alleen in Nederland, maar ook in Duitschland, in Frankrijk, in Rusland, overal aangevoerd, om 't bestaan van legers te verdedigen.

't Is het argument, dat onze premier gebruikte, toen hij den 19 September in de kamer zei: „De regeering betreurt ook, dat zooveel geld onttrokken wordt aan de algemeene middelen voor de landsverdediging, maar zoolang Nederland eene zelfstandige natie is, moeten wij het in staat stellen, zich te verdedigen. Dat is ook plicht der socialistten. Het vaderland heeft recht op den laatsten druppel bloed, en het zou een misdaad zijn, slecht gewapende troepen tegen den vijand in het veld te brengen.”

Neen, dat is niet plicht der socialistten. — Wat is het vaderland, dat recht heeft op den laatsten druppel bloed, is dat het land, waar de bevolking een ongekenden voorspoed geniet, waar een beschaving te vernietigen valt, die de moeite waard is, om te verdedigen, waar een vrijheid boven andere landen te verdedigen is, of is het soms ook het land, waar de belangen van de machtigen van den geldzak voorgaan, waar de massa des volks wordt ondergehouden en niets geniet en niets bemerkt van die speciale voordeelen van een vaderland — of dient het leger soms ook om de machtigen op den troon te houden, om de bestaande orde van zaken en de „verkrepen rechten” te handhaven, en dat niet alleen bij ons, maar overal. Ik kan me niet voorstellen, dat een zedelijk denkend mensch, die niet door vooroordeel en door opgedrongen ideeën belemmerd wordt, kan gelooven, dat dit argument het eenige, dat tegen elken strijd voor verbetering van toestanden wordt aangevoerd, werkelijk een argument is. Wanneer er door een belangrijk deel der bevolking voor eene verbetering gestreden wordt, dan is dat niet voor de aardigheid — geen invallende gedachte, maar dan is dat een product van de verwording der denkbeelden, die ten slotte de wereld beheerschen, dan is dat een bewijs, dat een verandering aanstaande is, dat er iets broeit — en dan kan men daar niet als argument tegenover stellen: „daar is onder de gegeven omstandigheden niets aan te veranderen”.

Natuurlijk is daar op zoo'n oogenblik niets aan te veranderen, niet omdat het natuurkundig noodzakelijk is, maar omdat de sterkste partij het niet wil — maar dat is geen argument voor de zwakkere partij, om niet te trachten de sterkere te worden, wanneer zij daartoe de kracht en geschiktheid in zich voelt. En wanneer die zwakkere steeds sterker wordt, dan is dat eene noodzakelijkheid — een natuurverschijnsel, waaruit blijkt, dat hare overwinning aanstaande is.

En mijns inziens is er op 't oogenblik zoo'n strooming in de zaak, die wij voorstaan — wordt op 't oogenblik de partij die strijdt tegen 't militarisme sterker en is er dus gegronde hoop, dat zij zal overwinnen, kunnen wij dus zonder utopisme zonder in te gaan tegen de algemeene richting der denkbeelden-strooming naar ons einddoel streven.

Maar dit is mijn persoonlijke meening, en geen zekerheid — niemand is er zeker van, dat de bevolkingen den oorlog niet willen en niet zullen willen — in zooverre had v. Hoogstraten gelijk, toen hij zeide, dat het niet aan ons staat, te beoordeelen, of de legers kunnen worden afgeschaft. Maar wel weten we, dat op 't oogenblik elke beweging in die richting wordt tegengehouden door hen, die belang

hebben bij 't bestaan van legers, dat er een groot georganiseerd systeem bestaat, dat elke vrije ontwikkeling der denkbeelden over 't leger tegenhoudt, zoowel in als buiten de kazerne, wel weten we, dat de gekweekte gevoelens van leger- en soldaten- en vorstenvereering, dat de afscheiding der militairen van de burgermaatschappij, dat de slechte militaire rechtspraak noodzakelijk dienen moeten, om elke uitspraak der bevolking omtrent 't bestaan, den aard en 't doel van 't leger te voorkomen. We hebben hierin dus verandering te brengen. Wij hebben 't leger te brengen onder 't bereik der publieke opinie, we hebben de afscheiding van de buitenmaatschappij te bestrijden — 't leger dus te maken tot een volksleger, dat berust op den wil der bevolking, en dat alleen gebruikt kan worden, om die bevolking te verdedigen. Dan nemen we dus weg uit 't leger den grooten dwang en de groote tucht, die altijd het bestaan en de uitbreiding ervan zal bevorderen: de tucht van het eigenbelang eener minderheid, die eene meerderheid daardoor kan beheerschen. Tactisch bereiken we dit doel, door zuivere denkbeelden te verspreiden omtrent legertoestanden, door 't dwangkarakter van de legerorganisatie in 't licht te stellen, door de miliciens op hunne rechten te wijzen, door hen in te lichten omtrent den aard van de instelling, tot wier instandhouding zij gedwongen worden, maar ook, door te bestrijden elke opdringing van denkbeelden van militarisme aan de jeugd, uitgaande van de „gestelde machten” elk kunstmatig geschikt maken voor de kazerne in de scholen door geschiedenis- en ander onderwijs, want men vergete niet, dat het beter is, valsche denkbeelden te voorkomen, dan ze later met moeite in de miliciens te genezen.

Ik geloof hiermee mijn denkbeelden over de A. M. P. V. te hebben gezegd, op de stukken van Jordens en van Hoogstraten kom ik niet nader terug, alleen wil ik Jordens in overweging geven, om toch vooral niet „worte” te bestrijden — ik geloof, dat ik in den geest van zijn artikel hierin heb beantwoord.

S. H. STOFFEL.

*) Met mijn uitdrukking omtrent beheerschen der wereld door denkbeelden bedoel ik niets anti-historisch materialistisch, wat bij eenig nadenken zal worden ingezien.

S.

Een antwoord op een beginselverklaring der A. M. P. V.

II.

Zoo ben ik dan wellicht in mijn vorige stuk wat heftig tegen den heer Stoffel opgetreden voor een oogenschijnlijk kleine fout; maar dat is omdat ik het verkeerd vind; zoo door dik en dun tegen oorlog te strijden zoo bij wijze van leus, zonder de oorzaken er van te zien in andere dingen en zoo zijn onvermijdelijkheid te voelen.

Dit wil mij voorkomen als 't optreden van anarchisten, die een koning vermoorden, niet ziende dat hij slechts de verpersoonlijking is van de macht van het monster, dat ellende over de aarde voor zijn eigen bestaan noodig heeft.

Maar nu ik des heeren Stoffel's werk op deze manier heb vernield of althans heb trachten te vernielen, ben ik wel verplicht daarvoor iets in de plaats te stellen. Ik zal dit dan ook doen hopen dat het meer levensvatbaarheid heeft als het werk mijns voorgangers; maar het tevens minzaam in de critiek van anderen aanbevelend en gaarne voor beter gevend.

Ik begin dan voorop te stellen dat er in geen enkel gezond denkend mensch de lust tot oorlog voeren zoo bij wijze van pleziertje op zal komen. De menschen moeten er toe gedwongen worden en ze voeren geen oorlog dan alleen, wanneer er 't zij dan feitelijke 't zij denkbeeldige belangen bij op 't spel staan.

Hierin ben ik 't dus volmaakt met 't socialisme eens, dat verklaart, dat met den ondergang der burgerij (macht-hebbers zegt de heer Stoffel) de oorlog zal verdwijnen. Geen belangen kunnen bij socialisatie der productie bij een oorlog onderling winnen. In plaats van elkaar te bestrijden heeft men elkander noodig.

't Kapitalisme staat hier juist tegenover. Dit heeft dikwijls zeer veel door een oorlog te winnen.

Heeft 't kapitalisme, ten spijt van alle theorie en praktijk der burgerlijken weer een jammerlijken flater begaan door te veel te produceeren, zoodat het er zelf geen weg meer mee weet, dan is 't wel zoo goed, die overproductie onder

den naam van „beschaving” in andere landen, waar die overproductie niet heerscht, te verbreiden. Dat die andere landen nu niet juist gediend zijn van dien afval van der te rijken tafel is erg begrijpelijk. Zij hebben 't goed door juist zooveel klaar te maken als ze kunnen verteeren; geen last van afval en ook geen last van te kort; maar ze produceeren dan ook eigenlijk niet kapitalistisch.

Die zelfde landen zijn ook dikwijls in het bezit van een groote hoeveelheid edele metalen en gesteenten en daar ze wat hun productie betreft meest tevreden leven maken ze geen haast met de ontginning van deze schatten.

Maar 't kapitalisme dat concurreert en winst maken moet (want daarvan bestaat 't), ziet dat met lede oogen aan, begint zich in die landen te dringen, verwondert zich over de tevredenheid in zoo'n land, noemt dat laksheid, zal 't zelf wel eens beter doen en komt in zijn jacht natuurlijk in botsing met de tevredenen. Gaat 't dan goedschiks niet, dan maar kwaadschiks en een oorlog is 't gevolg; een oorlog, die tevens goed geschikt is om veel overtollig materiaal tot zijn bestemming te doen komen: d. w. z. onder de menschen te brengen!

En in zulk een débacle van menschenbloed en kostbaar materiaal enkel om meer winst en meer goud viert 't kapitalisme zijn hoogtij!

't Is dan ook niet zonder symbolische waarde, dat, terwijl er buiten onder de minderen hard gevochten en geleden werd, de rijke Engelsche officieren onder de champagne zaten.

Dat er tegen deze oorlogszuchtigheid van het kapitalisme tegenover andere productievormen niets te doen valt, door het kapitalisme zelf, spreekt; want 't zit zoo in zijn aard, dat 't zich zelf zou vermoorden door deze hartstocht te onderdrukken.

Maar aan den anderen kant is 't heel begrijpelijk dat een volk, dat zich zelf voelt, zich tegen die aanvallen verweert; men mag dat dwaas er van vinden en dom, de geschiedenis leert het; en werkelijk een land dat de weldaden van het kapitalisme in de landen der groot-industrie heeft gezien, kan er wel honderden in den oorlog aan wagen, opdat niet duizenden hun leven verder in ellende zullen slijten. En het kan dat niet alleen wel; het moet het doen; het is zijn plicht.

Indien nu iemand dit met mij eens is zal hij ook moeten erkennen dat de oorlog van den kant van het kapitalisme beschouwd immoreel is, geenszins echter de oorlog van den kant van den zich verwerende. En eerder dan den laatsten den oorlog te verwijten, zou men hem zijn recht op bestaan moeten ontzeggen.

Dat de sociaal-democratie in deze tegenover 't kapitalisme staat, als ieder volk, dat nog niet kapitalistisch produceert, is, dunkt mij, duidelijk en als wij nu reeds zien hoe een volk als de boeren zich zoo hardnekkig verzet tegen het Engelsch kapitalisme, hoe groot moet dan het verzet wel niet zijn van landen die een gesocialiseerde productie te verdedigen zullen hebben tegenover een kapitalistische.

In dien zin hebben mijns inziens de arbeiders belang bij hun verdediging en in dien zin lijkt het mij volkomen logisch dat de socialisten aansturen op een volksleger.

Men zou mij kunnen tegenwerpen dat er geen socialistische landen bestaan; maar zeker is 't toch dat er door de burgerij steeds meer concessies aan het proletariaat worden gedaan en dat naarmate de socialisatie meer nadert de productie beter geregeld wordt en de kans op oorlog met andere landen, waar ze niet beter geregeld is, grooter wordt. In zoo'n geval heeft toch ook 't proletariaat of misschien wel juist 't proletariaat belang er bij, te verdedigen wat ze hebben. 't Gaat hier dus niet om de verhouding der uitersten: 't kapitalisme en 't socialisme; maar om die der mate van socialisatie.

In Propria Cures is over 't belang van 't proletariaat bij verdediging een artikelenreeks geweest van de hand van den heer Wijnkoop, waarin betoogd wordt, dat het proletariaat door de overwinning der bourgeoisie van een ander land gedesorganiseerd zou worden.

Bovendien behooren zoowel proletariërs als rijken tot een zeker ras, of volk, dat zijn volksbelangen heeft en zoo lang deze niet bevredigd zijn ook niet dan langzaam tot volle ontwikkeling kan komen. Zoo ontwikkelt zich volgens Gellers (in de Nieuwe tijd Februari dit jaar) in Polen en Oostenrijk 't socialisme niet zoo goed juist omdat daar de nationale kwestie nog niet is opgelost.

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 31 OCTOBER 1901.

Rijk en arm gaan zich daar solidair gevoelen ten aanzien der nationale belangen.

En al zouden zelfs al deze theoriën nog niet als juist aangenomen worden dan komt daar een kleine bevestiging uit de nuchtere praktijk van het leven ons vertellen waar het heengaat.

Nog niet lang geleden hebben vele kolonels van het Belgische leger de verklaring afgelegd, dat ze wel op hun manschappen zouden kunnen rekenen ingeval van oorlog, maar dat ingeval van oproer of werkstaking de troepen in 't geheel niet te vertrouwen waren.

Hieruit spreekt dunkt mij wel dat de arbeiders in de verdediging van hun land nog iets anders dan een gewone immoreele moordpartij voelden.

Na dit alles moeten wij toch wel erkennen, dat er niets beter gedaan kan worden om den oorlog te bestrijden, dan het kapitalisme te ondermijnen. Want met zijn val zal de oorlog verdwijnen en niet eerder.

Maar 't logge monster is te groot, dan dat men er nu reeds rechtstreeks den aanval op zou kunnen wagen; de walgelijke grijparmen moeten den slokop voorzichtig worden weggeknaagd, totdat 't langzaam neergehaald in onze handen is.

Een dier armen noemen wij dagelijks bij den naam; militarisme en dit woord zou ik willen definieeren als:

Al wat een leger kan zijn in het belang van het kapitalisme.

Want er is nog meer, wat het kapitalisme in het leger kweekt en dat is: het leger als klasse-instrument met zijn onafscheidelijk daaraan verbonden discipline, de groote leerschool voor onderworpenheid aan een onbegrepen iets.

In den grondwet staat, dat het leger in de tweede plaats dient ter bewaring van de inwendige orde en rust. 't Mocht er wel in de eerste plaats staan: Want 't is, misschien niet als zoodanig bedoeld, maar toch in de praktijk gericht enkel tegen de gezamenlijke arbeiders: de grootste vijanden van het kapitalisme.

En hoe men er ook over moge denken: Zeker is het invoeren der tegenwoordige discipline onder de minderen een uitermate handige zet geweest van het kapitalisme; want daarmee slaat 't als 't ware twee vliegen in één klap: Zij maakt de arbeiders geschikt om zonder eenige fierheid de grootste uitzuigerij zich te laten welgevallen, uit enkel „plichtgevoel” of te wel angst en tevens jaagt zij zoons op, om hun ouders, die voor verbetering van hun eigen lot en dat hunner kinderen strijden, neer te schieten in naam van de heilige orde en . . . in naam van de koningin. En dat alles geschiedt onder de leus: „voor het vaderland.”

't Tegenwoordig opkomend nationalisme wil mij dan ook voorkomen een verkapt militarisme te zijn. Een militarisme, dat, op zich zelf te leelijk en te onoogelijk om aan te kijken; een mooi vaderlandsche jas is aangetrokken; misschien wel voor netheid en fatsoen waar de burgerij in 't algemeen zoo tuk op is.

Maar tegen 't een en 't ander hebben wij, jonge mannen, te strijden. Niet geloof ik dat wij goed doen, met de onzinnigheid van vaderlandsliefde te preeken, integendeel, daarmee geven we moreel de tegenpartij een wapen in de handen, in plaats van het haar er uit te slaan; want vaderlandsliefde is een gevoel, waarover niet veel valt te twisten. Bovendien heeft 't geen nut. Als wij 't nationalisme tot op zijn hemdje uitkleeden, zal 't in zijn kaalheid en onoogelijkheid zich zelf wel belachelijk genoeg maken; want dan komen wij terecht op 't militarisme met zijn ellendige discipline.

Ook 't militarisme van dien kant vind zijn oplossing in 't volksleger, dat, democratisch zijnde, geen ondergeschiktheid als de ziel der militaire dienst kent. De ondergeschiktheid als ze noodig blijkt is enkel middel, nooit doel en de democratie heeft 't in haar macht tegen misbruiken daardoor uitgelokt te protesteeren en ze te verwijderen. Op de democratisering van ons leger heeft dan ook mijns inziens de A. M. P. V. aan te sturen. Reeds bevindt zich de burgerij in een moeilijke positie: na geducht de menschen onder de discipline gehouden te heb-

ben, gaat ze nu verslappen, omdat het anders dreigt te barsten, (getuige: de tegenwoordige dienstweigeringen in „Het Volk” onlangs gepubliceerd) en dit wordt niet ten onrechte als angst der meerderen door de minderen aan gezien. In oude tijden zou men dit de straf voor de bedreven zonde hebben genoemd.

Onze kans van slagen is reeds groot!

En dan! In onze strijd zullen wij het proletariaat ontmoeten; laten wij ons verheugen met hun zegevierende drommen mede te mogen strijden!

G. D. JORDENS.

Onderlinge Wedstrijd der D.S.R. „Laga” op Vrijdag 25 October 1901.

Lengte der baan 1000 M.

Vroolijk scheen het morgenzonnetje op het terrein van den wedstrijd; lustig wapperden de vlaggen en wimpels op het paviljoentje gedragen door een zacht briesje; kalm en vreedzaam kabbelden de kleine golfjes als stoeiende voort en prettig speelden de tonen van een zorgvuldig bestudeerde matinée van oever tot oever.

Er heerschte een kalme, vriendelijke geest onder het talrijke publiek, waaraan zeer vele liefallige verschijningen hun eigenaardige bekoorlijkheid verleenden, en het geheel leverde zulk een harmonisch, prettig schouwspel op, dat het de harten weldadig aandeed.

Moeizaam sleepten de jagers aan lange lijnen hunne vaartuigen voorbij, logge gevaarten, waarvan het verwondering baart, dat menschenhanden ze kunnen voortstuwen; verwondering en ergenis evenwel, waar de jagerslijn strak gespannen wordt om de zachte borsten der vrouw, borsten die toch in alle stadiën een (twee?) der grootste sieraden vormen der lieve trouwe huismoeder en zodoende immers onmogelijk tot hare volle rijpheid kunnen geraken? (Anna Fischer-Dückelmann).

Zoo nu en dan een breede tuf-tuf, afgewisseld door krachtige stoombooten en lange sleeptreinen, die het water melodisch in beroering brachten, zoodat de lichte en ranke gieken als op zachte kussens dansten en schommelden.

Vroolijke stemmen en helder gelach vervulden het lucht-ruim, het aankomen en vertrekken der bootjes gaf een bedrijvige drukte op het water dat verhoogd werd door een file van rijwielen en rijtuigen langs den kant. En te midden van dat stemmengegons en het geklater van riemen op het water, klonken de krachtige bevelen van een rijzig persoon, met langen grijzen mantel en donker hoofddeksel. Hij was de spil waaromheen de geheele wedstrijd draaide, van hem ging de geheele regeling ervan uit en met liefde werden de minste zijner wenschen en bevelen door de roeiers opgevolgd. Het zal u zeker niet moeilijk vallen in hem den admiraal, den heer A. P. Petrie te herkennen.

Ten 10 ure verschenen dan de eerste ploegen aan de start terwijl de Jury bestond uit drie eereleden van Bestuur, de heeren: J. C. Vliegthart, H. W. Dammers en A. Broese van Groenou. Bij traditie berustte de chronometer bij den heer A. P. Petrie en het pistool bij August, terwijl de heer J. Salberg het ambt van totalisator waarnam.

I. Vierriems outrigged gieken (seniores).

Prijs: 5 verguld zilveren medailles, uitgelooft door den Senaat van het D. S. C.

Er werd op tijd geroeid en de volgorde van aankomst was:

a. Boot „A. L. Couvée”: de heeren Mangelaar Meertens, Abendanon, Reus, Canter Cremers, ter Horst (st.)

Tijd 3,45²/₅ (record).

b. Boot „Ida”: de heeren de Jongh, van der Stok, Boden-heim, Etty, van Hoogstraten (st.)

Tijd 3,48¹/₂.

c. Boot „Ida”: de heeren Plate, Werker, van der Leeuw, Heering, Hulshoff (st.)

Tijd 4,1¹/₅.

Hier won ongetwijfeld de sterkste ploeg en de uitslag zal wel niemand verbaasd hebben. Met forsche kanjereuze slagen werden de bladen door het water gesleurd en frisch kwamen de veteranen aan de finish. Wat evenwel de aandacht trok, was dat boot *b* zulk een prachtige partij gaf en met slechts $1\frac{1}{2}$ bootlengte geslagen werd; zeer zeker te danken aan het superieure roeien. Ook boot *c* mag genoemd worden om het geacheveerde waterwerk dat ten zeerste door den heer Petrie geroemd werd.

II. Vierriems inrigged gieken (Juniorens).

Prijs: 5 zilveren medailles.

a. Boot „Laga”: de heeren Gratama, Duyfjes, 't Hooft, van Hasselt, de Lint (st.) Tijd $3,56\frac{3}{5}$ (record).

b. Boot „Laga”: de heeren H. J. van Geuns, Grivel, Massink, Leuret, van Hoogstraten (st.) Tijd 4,13.

c. Boot „Laga”: de heeren van der Ley, J. van Geuns, Berg, Bergsma, de Kruyff (st.) Tijd $4,21\frac{4}{5}$.

Op papier waren de krachten in boot *b* niet te versmaden, wat eveneens van boot *c* gezegd moet worden. Qua krachten was boot *a* dus eenigszins in de minderheid. Voeg daarbij dat de stuurman van deze ploeg, dank zij uitgebreide relatien en conecties ettelijke malen geforceerd was om de boot te laten loopen voor salueeren, dan staan we hier voor een vrijwel onoplosbaar raadsel. Bovendien verbeterden zij het record en brachten het op $3,56\frac{3}{5}$, een ongehoorde tijd tot dusver.

III. Single Sculling Outrigged. Kampioenschap van „Laga”. Iste prijs: verguld zilveren medaille uitgelooft door den heer A. P. Petrie.

Daar de heer Versluys tegen een tijdelijke ongesteldheid gestrand was, verscheen de heer R. Heering dus alleen aan de start, althans hij trachtte aan de start te verschijnen. Eidoch zijn gevestigden naam als gentleman in gevaar achtende door te trachten een kampioenschap te veroveren met een walkover en zijn gewone bescheidenheid betrachtende, verdween hij plotseling onder den waterspiegel.

We hadden niet anders van hem verwacht.

Zijn zelfopoffering werd door een hartelijk en langgerekt applaus beloond.

IV. Twieriems outrigged gieken (seniores).

Prijs: 3 kunstvoorwerpen, uitgelooft door het Bestuur van „Laga”.

a. Boot „A. P. Petrie”: de heeren Reus, Abendanon, Plate (st.) Tijd 4,17 (record).

b. Boot „Lou-Lou”: de heeren Mangelaar Meertens, Canter Cremers, Plate (st.) Tijd $4,19\frac{1}{2}$.

c. Boot „Lou-Lou”: de heeren De Jong, Bodenheim, Van Hoogstraten (st.) Tijd $4,21\frac{3}{5}$.

d. Boot „A. P. Petrie”: de heeren Van der Leeuw, Heering, Plate (st.) Tijd 4,23.

e. Boot „Lou-Lou”: de heeren Van Hasselt, 't Hooft, Ter Horst (st.) Tijd $4,39\frac{2}{5}$.

f. Boot „Lou-Lou”: de heeren Bischoff, Stoll, Ter Horst (st.) opgegeven.

Het roeien der prijswinnaars was buitengewoon krachtig ofschoon zij voor het eerst een ploeg vormden en bovendien pas op een formidabele wijze gegeten hadden. Een en ander verhinderde niet, dat ze met een geweldige vaart de eindstreep passeerden en het water nog lang in beroering bleef qua draaikolken en dergelijke.

Ploeg *b* legde er ook ongezoeten de riemen overheen, en tot het laatste oogenblik bleven zij allergevaarlijkste concurrenten voor den eersten prijs.

Een magnifieke strijd ontstond nog tusschen de ploegen *d* en *f*. Een fnuikende start gaf ploeg *f* oogenblikkelijk een flinken voorsprong en ze hadden zeker gewonnen als de baan niet zoo lang geweest ware. Langzaam maar zeker kwam ploeg *d* echter in de bocht opzetten en op de halve baan zwaaide boot *f* af.

Meer suiker eten mannen, en minder wein en weib!

Gesang kan geen kwaad.

Over het algemeen werd in deze afdeeling uitstekend roeien vertoond.

V. Tweeriems inrigged gieken (Juniorens).

Prijs: 3 kunstvoorwerpen uitgelooft door Belangstellenden.

a. Boot „Waterjuffer”: de heeren J. F. P. Schönfeld, J. F. Schönfeld, Plate (st.) Tijd $4,32\frac{2}{5}$.

b. Boot „Waterjuffer”: de heeren van der Ley, van Geuns, de Kruyff (st.) Tijd $4,44\frac{3}{5}$.

c. Boot „Waterjuffer”: de heeren Nachenius, Hessling, de Lint (st.) Tijd 5,1

d. Boot „Waterjuffer” de heeren Damme, van Hoogstraten, Rosskopf (st.) Tijd $5,11\frac{4}{5}$.

e. Boot „Djim”: de heeren de Lint, van Raalte, de Kruyff (st.) (afgezwaaid.)

De heeren Schönfeld hanteerden de riemen zeer behendig door de boot in den zeer goeden tijd van $4,32\frac{2}{5}$ over de eindstreep te doen scheren. De tijd van boot *b* mag eveneens zeer goed genoemd worden. Nu is onafhankelijkheid over het algemeen een zeer goede eigenschap doch niet in de boot en gelijker inpikken had boot *c* zeker een minder sinusoidale baan en een beteren tijd verschaft. Boot *d* bleek gevaarlijke concurrenten te bevatten voor het volgende jaar, terwijl ploeg *e* jammer genoeg moest opgeven, daar de beenbekleding van een der roeiers bedenkelijk in het ongereede begon te geraken, zoodat de heer Petrie zich genoodzaakt zag hen van de baan te zwaaien.

VI. Vierriems vaste banken.

Prijs 5 kunstvoorwerpen, uitgelooft door de Eeredelen van het Bestuur.

a. Boot „P-P”: de heeren Azon Jacometti, Hoffman, Sanders, Duyvis, Polano (st.) Tijd $4,38\frac{1}{5}$.

b. Boot „P-P”: de heeren van der Hoeven, Jacq. Kakebeeke, Hogerwaard, A. R. Adam, Verburgh (st) kwam te laat aan de start.

Het was anders een lieve lust om de ventjes aan de zware riemen te zien hengsten, en men roemde als om strijd hun nette tricots en hun onberispelijke coiffures. Waarom ook hier geen materiaalbesparing toegepast en aan de riemen den dubbelen T vorm gegeven? Meer dood dan levend passeerenden zij de eindpaal nadat zij een aardig spurtje vertoond hadden, waarover de heer Petrie zeer tevreden was.

VII. De „Richard I”.

Voor een rechtgeaard Delftenaar is en blijft de Acht toch steeds het brandpunt der geheele roeisport, en onwillekeurig voelt men toch steeds het bloed wat sneller en warmer loopen, en begint het oog wat meer te glinsteren als daar de Acht met een prachtigen, regelmatigen slag voorbij schiet. Deze Acht, waaronder eenige oerkrachten, bestond uit de heeren: Mangelaar Meertens, Vliegenthart, Westenenk, Canter Cremers, Breebaart, Abendanon, Reus, Pijzel, Verburgh (st). Was het wonder dat er hoedengezwaai was en zakdoekengewuif, dat er een donderend gejuich opging en het Lagalied begon te daveren?

Nu is het in het algemeen vrij moeilijk om als huisvader de baan van 1000 Meter in spurtempo af te leggen en moest er een kleine pauze georganiseerd worden om op de gewone enorme wijze over de eindstreep te geraken; doch het was nu eenmaal de Acht, en als we het over de Acht hebben, denken wij immers dadelijk aan een lange serie van schitterende overwinningen, aan stoere roeiers met lauwerkranen, aan wapperende vaandels op het bootenhuis onzer liefste corpsvereeniging. Om vijf uur waren de wedstrijden ten einde en de Oostsingel leek stiller dan ooit.

Ten elf ure had de plechtige uitreiking der prijzen op de Phoenix plaats.

Na een korte openingsrede van den heer Canter Cremers, president van Laga, droeg hij het presidium aan den heer A. P. Petrie over, die hiervan ook gebruik maakte, om eenige woorden en verwijten tot het jongste jaar te richten, die helaas bleken maar al te gegrond te zijn. Verder voerde de heer Op ten Noort, president van het D. S. C. het woord, en deelde namens den Senaat de door dat college uitgelooft medailles in gedachte uit, waarbij hij evenals het bestuur van „Laga” de zeer goede traditie handhaafde de uitvoering tot na de kroegjool uit te stellen.

De prijzen bestonden verder uit zeer sterke potten, die verschillend van grootte waren, van af zeer kleine tot de bekende grootte en zelfs grootere.

Het woord hernemende wees de heer Petrie op het schitterende verleden der vereeniging, op de gevreesde ploegen waarop zij steeds heeft mogen bogen, op haar roem waarvan de boorden der Seine nog gewagen zullen. Welke roeivereeniging toch, op dezen breedtegraad der aarde, kan over dit gedeelte van het jaar een statistiek aanwijzen van een kleine vijfhonderd uitgegane ploegen, dat in het voorjaar toeneemt tot het drievoudige, dus anderhalf mille ploegen zesduizend mijlen over de zee (gerekend van af Kaapstad)?

In 't kort, „Laga” verkeert nu in een toestand van ongekenden bloei: op ons nu rust de taak om voort te gaan op den weg, met zooveel strijd en opoffering gebaad

door onze voorgangers, een weg die als een hel lichtende streep achter ons ligt. De taak die wij vrijwillig op onze schouderen geladen hebben, is onnoemelijk zwaar, en allen moeten medewerken om haar te torsen.

Onvergeeflijk dan ook het laksche toetreden der eerste jaars, hun onbegrijpelijk woordbreken waar zij toch bij hunne inauguratie een duren eed zwoeren het corps en zijne Vereenigen te steunen. Zijt gij dan nu reeds vergeten die heilige mossen, die gij eerlang zelf zult moeten weten te doen eerbiedigen, evenals het tegenwoordige oudere jaar vooralsnog daarop geen inbreuken duldt en ze handhaven zal over alle drie dimensien van het corpsgebouw?

Wekt elkander op, eerste jaars, om zoo tot ééne, dan zeker tot deze vereeniging toe te treden, opdat het nageslacht van 1918 met trots moge wijzen op het roemruchtig verleden der stoutste aller roeivereenigen.

Moge mijne woorden weerklank bij u vinden!"

Met krampachtig gesloten vuist luidde de heer Petrie alsnu weldra de bel, ten teeken dat het officieele gedeelte afgehoopen was.

C. R.

Boekbeoordeeling.

LEVENSLOL. L. H. A. DRABBE, uitgegeven door D. Buys Dz., te Amsterdam.

Het van iets zeggen, dat het zus of zoo is, is niet voldoende om het zus of zoo te doen zijn.

De beste statistiek over het aantal gesneuvelden in de oorlogen van Napoleon slaan niet zoo bloedrood in, als een paar bladzijden van Tolstoj over den slag bij de Borodino. Een geschilderde appel is werkelijker dan de formule van zijn samenstelling. Een wit papier is niet zwart te maken, door er zwart op te schrijven.

Dit boek had willen zijn een hoon op het leven, had een stuk leven, zoo willen verbeelden, dat de aanschouwing ons zou dwingen te erkennen, dat het niet waard is voor dat leven te bestaan.

Het had door de situatie tot die conclusie moeten voeren. Maar de schrijver geeft eerst zijn conclusie zonder zelfs de situatie te laten volgen.

Dit is de grootste fout van het boek.

In plaats van zelf zijn menschen te maken en ze te laten handelen in een door hem gewilde omgeving, neemt hij ze als bestaand aan en praat er nu maar wat over; dit is evenmin schrijfkunst als een verhandeling over een symphonie tot de toonkunst behoort.

Veel bloed maakt een schilderij nog niet bloedig, het aantal doden is geen maat om het tragische van een voorval mee te meten. Zoo komt het sterven van Agnes het meisje van Folck, den hoofdpersoon van dit boek, voor ons heel onverwacht, en is dan ook alleen maar een gemakkelijk maniertje om het leven van Folck nog tragischer te verbeelden. Maar het middel is te kras om zijn werking te doen. Het doet veronderstellen, dat Agnes hier sterft aan de heldenkoorts, die zoovele slachtoffers in meiden en naaijuffertjes-romannen maakt.

Het is een vergissing te denken, dat vieze woordjes voldoende zijn, om realistisch te kunnen schrijven. Al mogen vijgenblaadjes en sluiers de schoonheid van het beeld niet verhoogen, een schilderij, wordt niet altijd werkelijker door er een pispot op te plaatsen. Het boek is vol van zulke gewilde vuilbekkerijen, die de schrijver met een zeker bravour lanceert.

Soms maakt deze durf dat de schrijver ploertig wordt.

Folck de intellectuele, de gevoelige anti-burgerlijke jonge man zegt bijv., nadat Agnes „zich aan hem gegeven heeft” om haar na dezen daad wat „op te vroolijken” „O bliksem, nou begrijp ik, waarom je huilt om 't verliezen van je maagdommetje. Jezus, Jezus, wat erg, ze heeft 'r magie niet meer.

Al het gevoelvolle en wereldbewust gepraat van Folck, kan dit inpeëig gezegde niet wegredeneeren. Ook een zin als „Nou, dan besluit ik met 't alles afdoend knaleffect van 'n zoen snoes,” is meer de in een boekje beschreven conversatie tusschen een huzaar en zijn meid, dan de liefdeswoordjes zijn van twee zoo fijngevoelige jonge menschen als Drabbe ons wil voorstellen.

Dit boek is het best te beschouwen als een verzameling schetsen met hier en daar een brochure'tje er tusschen ter overdenking.

Vele schetsjes zijn op zich zelf uitstekend, zooals bijvoorbeeld, de beschrijving van de vieze en futlooze viering van een 31sten Augustus in Amsterdam, hoewel al weer niets in vergelijk met de schildering van Van Looy in zijn Nachtcactus. Bij Drabbe komt telkens de brochureman voor den dag, die na wat blarend, hossend schorriemorrie te hebben beschreven, gaat redeneeren over de „oranje-leugenliedjes” die ze zingen. Het duffe van Pijsch ploerterijleven en meer dergelijke Falklandachtige schetsjes zijn goed gegeven.

Maar al de personen zijn schetsmatig verbeeld en het eenige wezen dat goed is volteekend en daarom ook blijft is de hond Sjop.

Het hinderlijk brochure gedeelte van dit boek is vooral in de gesprekken te vinden.

Daardoor worden deze onnatuurlijk en dikwijls belachelijk. Over het wegsturen van Sjop omdat hij schurft heeft ontspint zich het volgend gesprek tusschen Folck en zijn ploerterij.

— „Ja, god meneer, waar je plezier van hebt, daar heij je ook leed van”.

— „Maar 't plezier onderga je niet, je ondergaat alleen 't leed, juffrouw”.

— „Me dunkt, u hebt gisteren om 'm gelachen!”

— „Dat was 'n gemeene lach, 'n vuile lach, die kwam uit de rotte plek van m'n gemoed”.

Ik geloof dat een Delftsche ons, wegens het spreken van onsamenhangende wartaal de huur zou opzeggen.

Na lezing van dit boek, hebben wij nog wel degelijk genoeg levenslol om te juichen dat wij niet zoo zijn als die zwakken, zooals Folck, die kniezen over het leven omdat er menschen zijn die kaartavondjes organiseeren, die van hun biertje houden en van hun bittertje voor den eten, die zich vergapen aan krachtpatsers in café-chantants, bij sterven rouwrandjes gaan dragen; omdat er menschen zijn die klappen na een concert en niet in verrukking verzwijmelen.

Wereldsmart, het hoogst melancolisch gevoel, kan bestaan en dit leven moeielijk doen dragen. Maar het proleetige zoogenaamde intellectualisme, dat zijn smartjes uit zulke onbenullige ergernissen haalt, heeft niet het recht schamper te beweren zooals in dit boek wordt gedaan, dat „de heele rommel voorbestemd is te verrotten.”

Dit boek laat den landerigen indruk na, als na het bezoek van iemand, die geenzins sympathiek door zijn verschijning alleen, toch noodzaakt te luisteren, omdat hij over het tot kwesties gemaakt gebeuren van onzen tijd zoo veel weet te praten.

De enkele knapgeschreven schetsen doen dit boek niet van uit mijn kast in den prullenmand vallen. Fr. B.

Opmerkingen naar aanleiding van Aanmerkingen.

De Heer J. F. C. Wrede verwijt mij in het laatste nummer van het S. W. op een ongepaste manier iemands godsdienstige gevoelens belachelijk gemaakt te hebben. En dit wel in mijn overzicht der Weekbladen waar ik het had over het artikel van H. d. B. Jr.

Hiertegen wil ik het volgende aanvoeren.

Ik spotte niet over den godsdienst van H. d. B. even min over zijn godsdienstige gevoel, maar wel over eenige zijner uitingen. En mijns inziens zeer terecht. Want waar hij bijvoorbeeld schrijft „Het liefhebben van den naaste, afscheiden van het liefhebben van den Heer, zijn God, is eene dwaasheid, eene onmogelijkheid,” acht ik mij volkomen gerechtigd dit op mijn beurt eene dwaasheid te vinden. Ik ben wel degelijk van mijzelf overtuigd mijn naaste lief te hebben even goed als H. d. B. terwijl ik over het bestaan van God in 't duister verkeer, hem dus onmogelijk kan liefhebben. En zoo zullen er velen met mij zijn en toch verklaart H. d. B. ons voor dwaas! Ook mijn aanhaling van Ferri vind ik zeer gemotiveerd.

Dat de inleiding wel wat bar is, gaf ik gaarne toe, indien dit stukje niet een geheel uitmaakte met het overzicht. De heer Wrede had kunnen zien, dat ik het overzicht deed voorkomen, als verslag van een voorstelling, waar ieder op zijn beurt wat kwam meedeelen. Hierdoor maakte ik volgens hem van de Minerva een Vliegende Blätter. Zijn bedoeling is waarschijnlijk dat ik de stukken belachelijk heb gemaakt en hier en daar hatelijkheden getapt. Dit

nu ontken ik gedaan te hebben. Want waar ik wat te prijzen zag heb ik dat ook gedaan. Niet mijn schuld als ik daartoe niet in de gelegenheid was. Maar waar wat te laken was, heb ik ook niet geschroomd dit te doen. De heer Wrede zal mij toch toegeven dat dit mijn volste recht is. Want niet moet een overzicht zijn een aaneenschakeling van eervolle vermeldingen, niet alleen een verkort weergeven van den inhoud der artikelen. Waar ik iets zie, waar ik het niet mee eens ben zeg ik dit ronduit, in de hoop een enkele keer het resultaat te hebben dat men er rekening mee houdt. Dat ik er eens naar streef dit op een komische manier te doen is mij niet ten kwade te duiden. Bereik ik mijn bedoeling dan vermijd ik daardoor den lezers van het S. W. droge kost voor te zetten.

Het zinnetje „Dat zal een toer worden M. v. H. om dit heer op zijn plaats te zetten,” sloeg op wat ik ook in het laatste S. W. schreef „met iemand eens in kerkelijke dogma's vastgeroest, is niet meer te redeneeren,” hetgeen mijnheer Wrede misschien wel met mij eens zal zijn, daar het ééne een kwestie van geloof is, het andere van verstand.

Het was nu mijn bedoeling aan te toonen hoe deze dogma's in strijd konden zijn, met het koel beredeneerend verstand. Ik wilde daar de lezers van het S. W. op wijzen en haalde daartoe de verschillende citaten aan. Maar geenszins was het mijn bedoeling iemands godsdienstig gevoel te kwetsen, nog minder het belachelijk te maken en mocht ik dit onverhoopt gedaan hebben, dan bied ik de betrokken personen mijn verontschuldigingen aan.

Den heer Wrede wil ik nog even opmerken, dat ik in het diepste duister verkeer omtrent zijn geestvol gespeel met economische toestanden, en tevens, dat er nog wel sympathieker en ook meer vruchtdragende methodes, dan een aanval in het S. W. zijn om een der jongeren, die in zijn ijver te ver gegaan is, dit onder het oog te brengen. En vooral nu hij bovendien nog mijn voorganger is.

H. S.

Over — Verlangen — van J. L. Jæger.

Geachte Redactie, waarom moest nu toch in 't laatste weekblad na een paar goede stukken een dwaas, een weebanaal product als dat des heeren J. L. Jæger opgenomen worden.

J. L. Jæger, waarom schrijf je nou toch over muziek als je geen muzikaal gevoel hebt. Met die — mondschein sonate wil je er een gewichtig geurtje aan geven, maar heusch, die bestaat niet uit majestueus kalme tonen, maar voor 't grootste deel uit wild presto dat pas heel op het eind tot Tempo I terugkeert. Dat is een fout, maar dan 't ergelijke, dwaas ongevoelige om de tonen aan de mondschein-sonate met een dazende koningin te vergelijken die door 't volk wordt aangegaapt, 't is al te gek! Daarna komt wel zoowat het heerlijkste uit het stuk: „Na 't rumoerigst baachanaal zocht hij eerst slaap”. Kom, mijnheer Jæger, nou maakt u me wat wijs, slaap zegt u, wel, hoe verzint u het, altijd toch wat bijzonders, die „hij.”!

Maar wacht nou eens eventjes tot „hij” wakker wordt, dan krijg je wat anders te zien, dan gaat „hij” terug naar 't ware zieleleven, aan de hand van langgestorven kunstenaars met hun proper denkwerk en harmonische zielen.

Dat „proper denkwerk” is nog wel het dufst mufte van alles. Tafelkleedjes en gesteven mutsjes zijn proper. Maar neen, u heeft het over het — proper denkwerk — van bijv. Beethoven, 't is pijnlijk!

Maar ik wil hier niet over alle dwaasheden uitwijden, 't zou te lang worden, alleen nog een staaltje als dit:

„Hij” heeft een passie over drinken, dansen, fuiven, woestdoen, nou ja, „Hij” is nu eenmaal een gek type, maar die passie, dat is een rare. Hoor wat de heer J. L. Jæger daarvan vertelt:

„'t Was enkel een passie, die zich telkens overgaf, om ook telkens weer tot haar bezitter terug te keeren (net als de Engelschen, die geven zich ook telkens over en keeren dan weer terug) om te bedelen om zielebrood.

Deze heele zin is volslagen idioterie; bedelde die passie voor drinken, etc, om zielebrood? Dat „Hij” er behoefte aan had, laat ik daar (na zoo'n fuif had hij zeker een moralische) maar dat die passie behoefte aan zielebrood had dat is toch heusch kippetjespraat. En dan dat „overgeven”!

U bedoelt misschien dat „Hij” zich aan zijn passie overgaf, maar waarom zegt u dat dan niet?

Hier en daar treffen we verder bepaald orgineeale vondsten aan, als: „knagend verlangen” dat is tenminste weer eens iets nieuws.

En 't ergste.

De heer J. L. Jæger pleegt plagiaat:

„Ik weet, zij zal komen, de vrouw die mij zal liefhebben En ik zal wachten op haar en mijn zielehuis zal ik rein houden. (verlangen.) Maar ééns zal zij komen, en mij liefhebben. Ik zal wachten op haar en mijn zielehuis zal ik rein houden (Robbers, de Roman van Bernard Brandt bladz. 12.)

Een dun, en dan nog vervalscht soepje, dat u ons voordient, mijnheer J. L. Jæger.

G. KNUTTEL.

Overzicht Studenten Weekbladen.

Minerva. Men zal het mij hoop ik niet euvel duiden — dit s. v. p. als uitzondering — indien ik met de volgorde breek.

Want allereerst wenschte ik wel te vermelden de oproep tot steun van de boycot. Wij moeten niet angstvallig alle mogelijke en onmogelijke bedenkingen tegen dit plan op gaan werpen, maar in den vollen aandrang van ons hart, alles willen doen om mee te werken tot het welslagen. En daarmee protesteeren wij dan tevens tegen de treurige houding door onze dagbladen aangenomen. Wel konden zij in de meest geestdriftige termen jubelen over de Boerenoverwinningen, dadelijk gevolgd door de mededeeling dat die helden nu ook Hollanders waren, een schoone gelegenheid voorwaar om hun nationalisme weer eens te luchten. Maar nu zijn ze om. De geldzak wordt bedreigd! Of die havenarbeiders een dag meer of minder honger lijden doet er niet toe, maar de nationale handel meneer, de steunpilaren van ons blad uit hun humeur, dat is heel wat anders! De dierbare vaderlandsche geest is weer in hen gevaren:

„Dreifusz is een held en martelaar! De Hoogerhuizen zijn schurken! Hulde aan Emile Zola, die zich opofferde om de zaak voor de rechtbank te brengen! Troelstra is een oproerkraaier, gedreven door partijbelang!”

Ziehier de verkorte inhoud van dit artikel, dat ten doel heeft „om een stoot te geven tot vorming van comités, die zich zullen belasten bij eventueele doorzetting van Englands boycot, om onder de studenten der vijf universiteiten gelden te verzamelen tot daadwerkelijk steun voor de vrijwillig broodeloos geworden transportarbeiders.”

Op de Soc. Phoenix liggen de lijsten, meneeren!

„Prettige vooruitzichten” noemt E. H. K. uit Amsterdam de woorden door den Leidschen kroeg-praeses tegen de eerstejaars gesproken. Dat prettige bestaat dan in de mededeeling, dat als zij meenden, dat hun groentijd nu om was, zij het leelijk mis hebben. Zij worden uitgenoodigd de wanden te laten daveren van hun feestgejubel en tevens bij al te groote vrolijkheid bedreigd met een bombardement met lucifersstandaards.

Daartegenover stelt E. H. K. de toestanden in Amsterdam, waar de eerstejaars volkomen dezelfde rechten hebben als de ouderen. Tegen dit artikel komt nu zoowel de Amsterdamsche redactie als M. D. H. uit Leiden op.

De eerste geeft te kennen dat het in Amsterdam toch ook niet alles koek en ei is. Daar mogen de leden van een paar weken nog in eens niet meepraten over Corps-aangelegenheden! En daar kijken de eerstejaars wel degelijk tegen de ouderen op, dat komt omdat zij voelen nog veel te moeten leeren, vooral wat mensch-zijn betreft!

Terwijl de tweede even op het pootig optreden van de eerste wijst en tevens beweert dat E. H. K. onbevoegd tot oordeelen is.

Men ziet dus, dat geen van beiden ook maar met een enkel woord den kroegpraeses of de verhouding van eerstejaars tot de anderen studenten verdedigt tegen den aanval van E. H. K. Hun schrijven is een soort pot-en-ketel polemiek maar aan het zwartzijn zelve raken zij liever niet.

„Club-inauguratie” wekt op tot het wegnemen van een misstand. Het was zoo langzamerhand gewoonte geworden bij die gelegenheid, dat de oudere jaren een geheele wintervoorraad opsloegen, op kosten van het eerste jaar. Alweer een schoone traditie!

De heer C. Oorthuys wil een nieuw arikel in het groenenreglement:

(Zie vervolg Tweede Bijvoegsel.)

TWEEDE BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 31 OCTOBER 1901.

„Een Corpslid mag een groen niet bezighouden met gesprekken of hem gesprekken doen aanhooren, die in strijd zijn met de goede zeden.”

Dus reglementeering van opvoedkundige vuilbekkerij. Wat ongetwijfeld zeer nuttig en tevens helaas zeer noodzakelijk is. Maar of het wat helpen zal! „Wat zijn zeden”? Wat goede zeden? Weet je 't niet? Nou dan kan je ook niet beoordeelen of een gesprek er mee in strijd is.”

Het volgende artikeltje is de weeklucht van de Leidsche Debating, dat zij totaal op den achtergrond rukt, vergeten wordt! Nu wekt het bestuur hen, „die de wilde haren hebben verloren”, op, lid der vereeniging te worden.

In „Een dupliek” komt H. d. B. nog eens op tegen den schrijver van „Vooruitgang” en wijst hem op eenige tegenstrijdigheden o. a. dat hij wel degelijk den indruk kreeg, dat Czolgos bedoeld werd daar H. v. H. zelf over den moord op Mc. Kintey sprak. En ook dat hij zegt den moord afschuwelijk te vinden en toch de titel „Vooruitgang” boven zijn stuk plaatste.

Ten slotte wil ik nog vermelden „Bedenkingen tegen Theosofie” waarmee wij de belangrijkste artikelen van dit nummer gehad hebben.

Voor belangstellenden wil ik nog even mededeelen dat de helft van de stukken uit Utrecht is, dat die uit Leiden voorop staan, dan de Utrechtsche en ten slotte het artikel uit Amsterdam.

Vox. Het hoofdartikel is „Een nieuwe literatuur”. Het is het doodvonnis uitgesproken over de mannen van de „Nieuwe Gids”, de zelfgenoegzame schilders van steeds het zelfde onderwerp, nu van een beetje meer links, dan weer eens uit de rechterhoek bekeken: Kloos, zich zelf een god wanende, zich nooit kunnende ontworstelen aan de aanbidding van zijn eigen ikheid, en van Deyssel met zijn aanstellerij, zijn eenzijdigheid, zijn gemeenigheden, zijn naïverij van Zola en dan Couperus, de fat, de aanbieder van al wat flets, lauw, halfslachtig is.

Maar Gorter is goed, Gorter, de schrijver van de eeuwige goddelijke Mei.

En de toekomst is schoon. Want er zullen opstaan profeten van 't groote, goede, machtige. En het ideaal dat is hun wereldbeschouwing, zal hun de drijfkracht tot wrochten zijn, een literatuur van geloof van gemeenschap van leven!

Daar is reeds een teeken van de nieuwe richting nl. de beide tijdschriften „de Jonge Gids” (en „Van onzen tijd”. In vurige, hartstochtelijke taal is dit artikel gesteld. Het maakt den indruk geschreven te zijn door een, die na lang, heel lang zoeken, vooral in wat de nieuwe richting baarde, kennis maakt met deze allernieuwste uitingen, gedreven door een ideaal van een scherp afgeteekend doel. En dan eensklaps ziet al het klatergoud, de poppenkast-vertooning, daar waar hij dacht hooge reine kunst te vinden.

En deze impressies dan geschreven onder den indruk van het oogenblik.

Zoo was mijn gedachte, meegesleept door de taal van het stuk. Maar een onderschrift zei mij dat het geschreven was naar aanleiding van een weigering om „de Jonge Gids” en „Van onzen tijd” in een paar bibliotheken op te nemen.

Dus ook dit weer geen kunst, voortgekomen uit het hart zelve, gedreven door het gevoel alleen. Maar een gelegheidsstuk!

Dit nummer bevat verder nog twee artikelen, waarin de Christus-figuur op den voorgrond treedt en dan nog een vrij onbenullig artikeltje van een eerstejaars. De redactie plaatste dit vooral ter aanmoediging. Wie van hen zal bij ons de eerste zijn? De nieuwe Delftsche redactie is uit de asch der vorige opgerezen en geeft in dit nummer, dat heel wat belangrijker is als het vorige, haar eerste overzicht. H. S.

Waarschijnlijk door een vergissing van den zetter werd hetgeen ik in het vorige overzicht over den Delftschen

Minerva-redactie schreef, verminkt geplaatst. Ik geef het daarom hier nog eens:

„De nieuwe Delftsche redactie v. d. Hoeven, Kakebeeke en Hoffman geven in dit nummer nog een klein overzichtje, dat, in aanmerking genomen de korte beschikbare tijd, wel aardig is. Een volgende keer krijgen wij dus wel wat belangrijkers, als eenige hatelijkheden aan het adres der knorren, bijv. een uiteenzetting van het standpunt dat zij inneemt en hoe zij haar taak wil opvatten.” H. S.

Berichten en mededeelingen.

De Commissie tot Redactie van den Delftschen Studenten-Almanak verzoekt den Secretarissen der verschillende Vereenigingen hunne jaarverslagen voor **1 November** in te zenden.

Inzending voor **Mengelwerk en Varia vóór 15 November**.

Verder verzoekt de Commissie den Corpsleden, hunne woonplaats en vacantieadres te willen invullen op de lijsten, die hiertoe en in de Societeit Phoenix en bij den heer WALTMAN zijn gedeponereerd.

Vereenigingen of clubs kunnen alleen dan opgenomen worden, wanneer de naam van een der leden aan de Commissie bekend wordt gemaakt.

TH. ROSSKOPF,
Secretaris.

Oude Delft 128 A.

SOCIETEIT PHOENIX.

Verkiezingen.

Gekozen tot Bibliothecaris: D. DE IONGH WZN.

Het Bestuur der Studenten Caroussel-Vereeniging heeft zich als volgt geconstitueerd:

O. C. A. VAN LIDTH DE JEUDE, President.
C. J. VAN RANDWIJCK, Vice-President.
G. A. BRENDER à BRANDIS, Secretaris.
F. FENTENER VAN VLISSINGEN, Thesaurier.
J. M. KAKEBEEKE, Commissaris.

Het Bestuur der Studenten IJclub heeft zich als volgt geconstitueerd:

O. C. A. VAN LIDTH DE JEUDE, President.
W. SMIT, Secretaris.
D. J. C. MEYERINGH, Thesaurier.
W. M. DE JONGE, } Commissarissen.
C. VAN DER HOEVEN, }

VRIJE STUDIE.

Lezing op Vrijdag 1 November. Spreker: POL DE MONT.
Onderwerp: Verzen.

A. M. P. V.

In plaats van Woensdag 23 October, toen de spreker verhinderd was te komen:

Vrijdag 8 November, 's avonds 8 uur:
Lezing van MR. P. J. TROELSTRA.
Entrée: Niet-leden f 0,25; arbeiders 5 cents.

Correspondentie.

D. K. Uw stuk blijft tot het volgend nummer liggen.

ADVERTENTIEN.

In een gesloten huis gelegenheid aangeboden tot het gebruiken van een eenvoudig maar degelijk MIDDAGMAAL.

Adres Bureau van dit Blad.

Er bestaat gelegenheid voor 10 à 12 personen om te DINEEREN aan een besloten Tafel.

Aanbevelend,
E. J. RENCKENS,
Hypolitusbuurt 22.

Maison „PIJL”, Oude Delft 141.
Beste gelegenheid voor
goede KOFFIE- en EETTAFELS.
Aanbevelend, G. C. A. PIJL,
Patissier Cuisinier.

Stations-Koffiehuis.

Van af heden iederen dag:
PLAT DU JOUR 50 cents.
DINERS f 1,—, f 1,25 en hooger,
van 5 tot 7 uur, bij abonnement 80 cents.
Voor Heeren Abonnées afzonderlijke nieuwingerichte Eetzaal.
Beleefd aanbevelend,
J. VAN ROOIJEN,
Van Leeuwenhoeksingel 51.

REPETITIE-CURSUSSEN.

Toegepaste Mechanica,
Droge en natte Waterbouwkunde,
Differentiaal (B₁) en Integraalrekening
te DEN HAAG en DELFT.

— Aanvang tweede helft van November. —

➔ Opgave van deelname voor 10 November
schriftelijk of mondeling (Maandags, Dinsdags
en Vrijdags, 's avonds van 8—10 uur), bij
J. R. VAN MUSSCHENBROEK, C.-I.,
Oostsingel 70, (bij de Haagpoort), DELFT.

Oranje Limonade.

van het Delftsche Scheikundig Laboratorium is steeds
voorhanden bij

J. J. G. BOERE,
Telefoonnummer 188. Hypolitusbuurt 2.

Veel gebruikt en ten zeerste geroemd
wordt de

IVENS VERGROOTINGS-CAMERA

ver grootend van 4½ × 6 op 9-12 f 6,50
” ” 9 × 12 „ 18-24 f 8,—
” ” 13 × 18 „ 30-40 f 16,—

Verkrijgbaar bij

ADR. VAN OOSTEN.
KOORNMARKT 46.

Bloemenmagazijn S. BRUIGOM.

HOUTTUINEN. Telefoon No. 6.

Reuzenbloemige Chrysanthemums
in de grootste verscheidenheid.

ONTVANGEN de nieuwste modellen in
gepatenteerde Bloemenmanden, enz.
SPECIALITEIT IN FIJNE ZAALVERSIERING.
Bouquetten, Kranzen enz.
Ingericht voor verzending.

Heden verscheen:

PROF. ENRICO FERRI.

Wetenschappelijk Socialisme.

Verslagen van vier lezingen gehouden te Delft.
Prijs f 0,25

Verkrijgbaar in den Boekhandel
J. WALTMAN Jr., Binnenwatersloot 33.

ONTVANGEN:

VOETBALLEN,

Voetbal-Schoenen,
THE WHITELY EXERCISERS,
Electrische Rijwiellampen enz. enz.
JOH. C. VAN DER VELDEN Jr.,
Binnenwatersloot 37.

P. C. B. TEN BOSCH,

MAGAZIJN VAN PIANO'S EN ORGELS.
Oude Delft 17, (Rotterdamsche Poort), Delft.

Speciaal adres voor het HUREN VAN PIANO'S.
Billijke conditiën; geregelde maandelijksche stemming.

Bij den Uitgever J. WALTMAN Jr. verscheen heden:

BOUWSTIJLTYPEN

DOOR

J. H. W. LELIMAN, B. I.

Prijs f 1,90

en

Pract. oefeningen in Natuurkunde

voor a. s. Technologen.

Leidraad bij het Onderwijs aan de P. S.

DOOR

DR. M. DE HAAS.

Aflevering II. — Prijs f 1,25.

A. J. PRINS,

Choorstraat 42, Delft.

GOEDKOOPSTE PAPIERHANDEL.

Cahiers met blauwe omslag	40 bldz., p. dozijn	f 0,35
Cahiers	40 " " "	0,45
Cahiers	76 " " "	0,80
Cahiers met zwarte	80 " " "	1,—

Dietaat-Cahiers met zwart leeren omslag,
164 bladz. f 0,18

Dietaat-Cahiers met geel omslag,
80 bladz., 10 cents, per dozijn. „ 1,10

Dietaat-Cahiers, geel omslag, 40 bladz.,
6 cents, per dozijn f 0,65

De Natuurwollen ONDERGOEDEREN,

VAN

JANSSEN & TILANUS,
VRIEZENVEEN.

zijn te DELFT verkrijgbaar bij

W. VAN DER STAAIJ,

JACOB GERRITSTRAAT 15.

Geïllustreerde Prijscurant op aanvraag verkrijgbaar.